
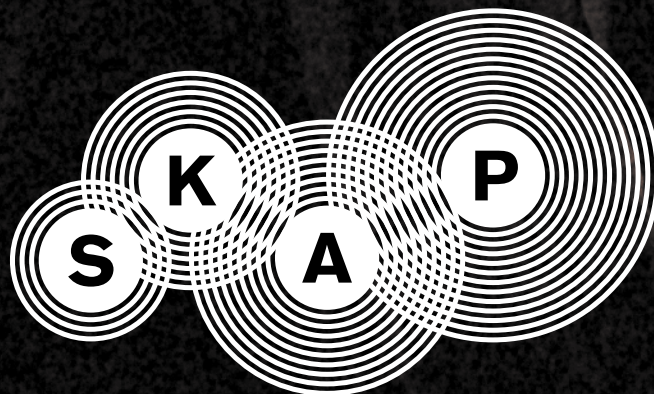

SKAP-NYTT

NR 1 2013

DIGITAL AGENDA ÖPPNAR GRÄNSER
ISABEL – FRAMTIDENS MUSIKSKAPARE
SPECIAL: LYRIKEN I MUSIKEN
MEDLEMSKRÖNIKA – LOVE ANTELL
MEDLEMSAKTIVITETER OCH NYA MEDLEMMAR

VEM ARBETAR VI EGENTLIGEN FÖR?

Vem kommer att stå för kreativitet, musik och konst i framtiden? Den frågan är bra att ställa sig ibland. För det arbete SKAP gör idag kommer inte bara att påverka oss som läser den här tidningen, utan våra barns generation. Det är också för deras möjligheter att yrkesmässigt skapa musik vi arbetar.

SKAP:s verksamhetsfokus 2013 är Digital agenda för musiken. Med digital agenda för musiken vill vi bidra till de digitala agendorna i EU och Sverige – ur musikskaparsperspektiv. Vi vill skapa dialog och samarbete mellan musik, teknik och politik. Det gäller det kommande EU-direktivet för upphovsrättssällskap och visionen om en digital inre marknad i Europa, men också rent konkret de villkor du och jag som musikskapare arbetar under i vår vardag. Vi har en bra plattform för det arbetet i ECSA, där SKAP innehar ordförandeskapet 2013-2016. ECSA har mognat och blir, lagom till den digitala agendan ska ta fart, en central part i EU-kommissionens och parlamentets arbete.

Yttrandefriheten är basen i allt vi gör. Det har också blivit tydligt i SKAP:s arbete. Yttrandefrihet var verksamhetsfokus 2011, men har på något sätt aldrig slutat att vara det. Rätten till det egna ordet, det egna uttrycket och det egna verket återkommer ständigt som aktuell och brännande fråga. Inte minst är detta tydligt i arbetet med Digital agenda för musiken. Under Creators Conference i Bryssel nyligen deltog Pussy Riots Jekaterina Samutsevitj på videolänk eftersom hon inte får lämna Ryssland. När detta skrivs pågår i media och inte minst i sociala media en stormig debatt om Epidemic Sounds affärsidé, som slår ut upphovsmannens rättigheter. Exemplet där yttrandefriheten och den ideella upphovsrätten, som tillsammans bildar rätten till ditt eget ord, gör sig påmind om och om igen.

Rätten att yttra sig är central, även i SKAP. Just nu vill vi att du som är medlem gör din röst hörd genom den medlemsundersökning som pågår. Vi vill följa upp att SKAP möter de behov och förväntningar du som medlem har på verksamheten. Var med och bidra genom att besvara undersökningen!

Avslutningsvis vill jag nämna att medlemsaktiviteterna blir fler än någonsin under 2013. Vi utökar utbudet av kurser och utbildningar, också genom samarbete med andra organisationer och med Kulturkraft Stockholm. Vi har startat samarbete med Musikerförbundet om månatliga medlemspubar. Vi kan också, från hösten 2013, erbjuda vistelse för arbete och

Alfons Karabuda möter framtidens kreatör – första-klassaren Isabel. Läs mer på sid 10.

Foto: Anna Rut Firdholm

rekreation i New York, på samma sätt som vi sedan tidigare gjort i Almuñécar och Paris. Och all den medlemsservice som du redan är van vid finns förstås kvar.

Så bläddra fram till sidan 10 och läs mer om vem det är vi tillsammans arbetar för idag – för där finns svaret. Nästa nummer av SKAP-Nytt får du redan i juni, eftersom SKAP-Nytt från och med i år kommer ut med fyra nummer om året.

Till dess önskar jag dig en skön vår!

Ordförande / alfons.karabuda@skap.se

”MEDLEMSAKTIVITETERNA BLIR FLER ÄN NÅGONSIN UNDER 2013.”

Digital agenda för musiken, s/06.

Foto: Kjell Holmstrand

Låtskrivarseminarium arrangeras i samband med Orsayran. s/20

Foto: Koala Production

INNEHÅLL/SKAP-NYTT NR 1 2013

NYHETER OCH NOTISER

SKAP har köpt en ny arbetslägenhet för medlemmarna i New York som är tillgänglig från och med 1 september.

Och Harstad i Norge blir Nordens första fristad för utsatta musikskapare.

s/04–05

Foto: Gustav Waesterberg

DIGITAL AGENDA FÖR MUSIKEN

SKAP:s verksamhetsfokus 2013 är Digital agenda för musiken. Syftet är att skapa dialog och samarbete mellan musik, teknik och politik genom en rad aktiviteter under året. s/06-09

»MITT FINSKA URSPRUNG HAR VID MÅNGA TILLFÄLLEN FÅTT MIG ATT KÄNNA MIG SOM EN FRÄMLING OCH EN OUTSIDER, PÅ BÅDA SIDOR OM ÖSTERSJÖN. KANSKE FANN JAG TILFLYKTEN I MUSIKEN.«

Love Antell skriver medlemskrönikan s/21

Nina Ramsby om ordets makt. s/16

Foto: Nina Ramsby

SKAP – THE NEXT GENERATION

Hur ser morgondagens SKAP:are på sitt skapande? Alfons Karabuda har mött Isabel, 6 år.

– Om man kommer på en melodi, vet man ju inte om någon annan har kommit på samma sak förut, säger hon.

s/10–11

LYRIKEN I MUSIKEN

De skriver raderna som vi bär med oss genom hela livet. SKAP-Nytt har talat om ordets hantverk med några av Sveriges mest uppmärksammade textförfattare och artister. s/12–19

/DESSUTOM

Medlemsaktiviteter

Orsayra, deklarationshjälp och rättigheter är bara några av punkterna på vårens agenda för SKAP-medlemmarna. s/20

// VARJE NUMMER

Nya medlemmar

Här är alla nya medlemmar sedan förra numret. s/22–23

Medlemmarna i centrum

Rådgivning, försäkringar och allt annat du får som medlem. s/24

SKAP-NYTT

Ansvarig utgivare: Alfons Karabuda.

Redaktör: Peter Willebrand.

Redaktionsråd: Kjell Holmstrand, Anders Lidén, Märten Karlsson och Johan Hammarbäck.

Grafisk design: Gabor Palotai Design.

Formgivning: Christer Lythell, Capri Norrman/ Nordiska Tidningsbolaget.

Omslag: Love Antell. Foto: Gustav Waesterberg.

Tryck: Danagårds Grafiska. ISDN 0347-14032

SKAP – Svenska Kompositörer av Populärmusik – är Sveriges intresseförening för yrkesverksamma kompositörer, textförfattare, bearbetare och arrangörer.

SKAP

Svenska kompositörer av populärmusik

Box 17092

104 62 Stockholm

info@skap.se

tel: 08-783 88 00, fax: 08-660 06 06

SVT + EPIDEMIC SOUND = MÅNGFALD?

SKAP:S ORDFÖRANDE ALFONS KARABUDA KOMMENTERAR DEBATTEN KRING EPIDEMIC SOUND OCH SVT

DEBATT I Dagens Industri den 22 februari publicerades en krönika av Jan Gradvall om Epidemic Sound och Sveriges Television. Gradvall belyser i krönikan företeelsen ur flera perspektiv: upphovsmännens, programproducenternas, och inte minst den tittande och lyssnande publikens. Han ställer sig framförallt kritisk till hur Sveriges Television väljer att anlita ett kommersiellt bolag på bekostnad av Stim-anlutna upphovsmän.

Rebecca Barzegar, jurist på Sveriges Television, replikerade i en intervju med Musikindustrins Lars Nylin. Barzegar menade där att avtalet med Epidemic Sound enbart innebär sund konkurrens för Stim, som tidigare haft monopol på musikerättigheter. Barzegar ser heller inte att detta avtal på något sätt skulle underminera upphovsrätten.

SKAP:s ordförande Alfons Karabuda kommenterade detta i en bloggpost och undrade hur avtal med en verksamhet som har som affärsidé att upphovsmannen avsäger sig alla rättigheter till sin musik – för all framtid – inte underminerar upphovsrätten. Karabuda påpekade också att Sveriges Television har ett public service-ansvar som andra kommersiella aktörer på marknaden saknar, och att musikalisk mångfald inte uppnås genom anlita ett fåtal musikleverantörer.

Vidare gav Karabuda ett perspektiv som ofta lyser med sin frånvaro när Stims roll som licensgivare – eller kollektiv licensering generellt – diskuteras: Stim är inte bara en leverantör, utan 70 000.

Läs mer: contentfisking.squarespace.com

SKAP

ECSA BRA PLATTFORM FÖR DIGITAL AGENDA FÖR MUSIKEN

EU Under det senaste året har ett intensivt arbete pågått för att förändra ECSA, European Composer & Songwriter Alliance. Bland annat har organisationens struktur effektiviserats för att bättre kunna föra musikskapares talan i EU. Till president på tre år i nyskapade ECSA

valdes SKAP:s ordförande Alfons Karabuda: "Den här positionen ger oss ett betydande inflytande i arbetet att påverka utvecklingen för villkoren för svenska och europeiska musikskapare där dessa villkor just nu är under stark förändring – i EU-korridorerna", säger Alfons Karabuda.

SKAP

"SYNESTESI-POP" PÅ SKEPPAR KARLS SALONG

TRÄFF I mitten av februari fick SKAP-medlemmar höra Caroline Leander spela, sjunga och berätta om sin musik på Skeppar Karls salong i Stockholm. När hon 2011 fick ett SKAP-stipendium beskrevs hon som resande "i ett gränsland befolkat av drömande kaliforniska singer-songwriters, franska estradörer och undersköna skånska nymfer med fickorna fulla av jazz". Vid något tillfälle fick hon läsa i tidningen att hon gör "synestesi-pop". Inramningen för kvällen stod Brittakåren för, SKAP-medlemmarna Maria Lindström, Anna Eriksson och Lolita Ray, som bjöd på både soppa och sång.

Vem vill du möta av dina kolleger? Föreslå en SKAP-medlem för inspirerande "Möte med SKAP-are" på info@skap.se.

SKAP

Foto: Kjell Holmstrand

KOM OCH HÄNG PÅ MÅNDAGSKLUBBEN!

Sedan hösten 2012 har SKAP och Musikerförbundet slagit sina sociala påsar ihop och träffas första måndagen i månaden på Måndagsklubben på Orangeriet i Stockholm. Här får medlemmarna i de båda organisationerna möjlighet att nätverka, prata musik, umgås och ta en öl. Håll utkik efter information på SKAP:s webbplats och Facebook-sida. Måndagsklubben finns idag i Stockholm, men inget hindrar förstås att initiativet tas upp lokalt i andra delar av landet.

SKAP

Foto: Erik Nissen Johanssen

Foto: iStockphoto/Issuni

SVENSK MUSIK PÅ EXPORT

EXPORT I samband med Creators Conference 2013 bjöds SKAP in till den svenska ambassadörens residens i Bryssel. SKAP:s Alfons Karabuda höll ett anförande om musikens centrala roll i Sveriges nuvarande och framtida export. Bland övriga gäster fanns statssekreteraren för handelsfrågor, Gunnar Oom, som också framhöll värdet av den svenska musikens internationella genomslag. Kvällen avslutades med ett bejublat framträdande av den ditresta svenska jazztrion Nils Berg Cinemascope.

Foto: Kjell Holmstrand

SKAP

MEDLEM: MISSA INTE UNDERSÖKNINGEN!

UNDERSÖKNING Just nu pågår SKAP:s medlemsundersökning på webben. Där kan du bidra genom att svara på frågor som hjälper oss att förbättra SKAP:s verksamhet. Den har skickats ut digitalt – kontakta kansliet om du valt att inte ta emot e-post, men ändå vill besvara undersökningen.

FN SLÄPPER RAPPORT OM KONSTNÄRLIGA RÄTTIGHETER

ÖVERGREPP Under 2012 registrerade Freemuse 173 övergrepp mot musikkapare runtom i världen. I juni 2013 ska den allra första FN-rapporten om konstnärliga rättigheter släppas. FN-rapportören Farida Shaheed leder rapportarbetet och SKAP:s ordförande Alfons Karabuda sitter i expertgruppen.

SKAP

Foto: Arcona/Celsing Arkitektur

SWEDISH MUSIC HALL OF FAME ÖPPNAR 7 MAJ

UTSTÄLLNING Snart slår Swedish Music Hall of Fame upp portarna på Djurgården i Stockholm. På 5 000 kvadratmeter vill man ge svensk populärmusik och dess historia ett eget hus. Bland de permanenta utställningarna finns ABBA the Museum. Premiär blir det 7 maj. **SKAP**

AMERIKANSK INSPIRATION?

BOENDE SKAP erbjuder redan sedan tidigare sina medlemmar vistelse i föreningens arbetslägenheter i Almuñécar och Paris. Nu har SKAP köpt en lägenhet på södra Manhattan i New York. Lägenheten beräknas finnas tillgänglig från 1 september. Håll utkik på SKAP:s webbplats och i nyhetsbrevet för att ansöka.

SKAP

HARSTAD NORDENS FÖRSTA FRISTAD

SKYDD Norden har fått sin första fristad för följda musikkapare.

Norska Harstad lanserades som fristad under by:Larm i Oslo 14 februari. Den första musikskaparen som får fristadsuppehälle i

Foto: Even Thorbergesen

Harstad beräknas anlända under sommaren 2013. Uppehållet klareras av musik- och yttrandefrihetsorganisationen Freemuse, som registrerar övergrepp mot musikkapare i hela världen. Diskussioner pågår med flera svenska kommuner som också vill erbjuda fristadsuppehälle. **SKAP**

MATTIAS FRANZÉN NY PROJEKTSAMORDNARE

STIM Stims nämnd för promotion av svensk musik har fått ny projektsamordnare. Mattias Franzén, mångårig vid Stims kommunikationsavdelning, håller i nämndens arbete sedan årsskiftet.

– Det är spännande att på ett så handfast sätt få vara med och främja den nya svenska musiken.

De projekt vi är med och stödjer har en stor spännvidd och drivs med stort engagemang av sina initiativtagare.

Nämndens verksamhet syftar till att få ny svensk musik i alla genrer att framföras mer, både nationellt och internationellt. För 2012 fördelades 4,3 miljoner kronor till 21 projekt.

SKAP

NY DIGITAL AGENDA

Digital agenda för musiken är SKAP:s verksamhetsfokus under 2013. Lanseringen skedde i samband med att EU-kommissionen i början av februari drog igång intressentsamtalen kring just EU:s digitala agenda. Syftet är bland annat att göra musik, film och tv tillgängligt oberoende av geografiska gränser.

SKAP deltar i diskursen kring digitaliseringen av kulturen genom sin representation i Licences for Europe, EU-kommissionens intressentsamtal. Dessutom är SKAP pådrivande i arbetet med det nya EU-direktivet för upphovsrättssällskap.

– Med Digital agenda för musiken vill vi lyfta fram innehållets värde för den digitala ekonomin, vikten av fokus på den enskilde musikkaparens rättigheter och villkor, och behovet av dialog och samarbete mellan musik, teknik och politik, säger SKAP:s Alfons Karabuda.

Parallellt pågår SKAP:s fortsatta arbete med yttrandefrihetsfrågor i FN:s råd för mänskliga rättigheter, som just nu utreder konstnärliga rättigheter.

SKAP OCH STIM I FRAMKANT

SKAP har länge fört en dialog med EU-kommissionen kring digitaliseringen. De intressentsamtal som nu har startat handlar bland annat om att göra musik, film och tv tillgängligt oberoende av geografiska gränser.

– SKAP arbetar för en ökad tillgänglighet genom nya former av licensiering. Från svenskt håll ligger vi i framkant på det området. Flera projekt pågår inom Stim och vi är tillsammans drivande i GRD, Global Repertoire Database, som kommer att bli ett centralt verktyg i arbetet att skapa nya digitala marknader, säger SKAP:s ordförande Alfons Karabuda.

Text: Kjell Holmstrand

CREATORS CONFERENCE 2013

JEKATERINA SAMUTSEVITJ STAL

I år genomfördes Creators Conference för tredje gången. Precis som vid tidigare tillfällen fanns flera tungviktare inom musik, politik och teknik på plats. Men den som stal showen tvingades vara med via videolänk: Pussy Riots Jekaterina Samutsevitj.

När domarna föll mot medlemmarna i Pussy Riot slapp Jekaterina Samutsevitj fängelse. Men hon får inte lämna Ryssland.

#dafm

FAKTA/DIGITAL AGENDA FÖR MUSIKEN

- Under 2013 arrangerar SKAP en rad aktiviteter med Digital agenda för musiken som nav, bland annat i Washington under World Creator Summit i juni och i Stockholm med en konferens på temat musik, teknik och politik i november.
- Följ Digital agenda för musiken på Facebook och Twitter: facebook.com/digitalagendamusic och twitter.com/diagmu.
- Läs mer på skap.se/dafm

Mot den bakgrunden blev hennes deltagande på Creators Conference en än tydligare påminnelse om vad panelen "Your voice – Your Rights" handlade om.

Det har hävdats att konstnärer har ett ansvar att inte "provocera i onödan", inte minst präglade den inställningen åklagarsidans retorik i åtalet mot Pussy Riot.

Vad anser då Jekaterina Samutsevitj själv att hon som musikkapare har för ansvar?

ÖPPNAR GRÄNSER

Pussy Riot-medlemmen Jekaterina Samutsevitj får inte lämna Ryssland, trots att hon inte dömts till fängelse.

Foto: Kjell Holmstrand

SHOWEN

– Självfallet har jag ett ansvar. Ett ansvar mot konsten och mot samhället, att lyfta fram det jag ser är fel i samhället.

Det är ett ansvar som Jekaterina Samutsevitj fortsätter att ta medan kollegerna avtjänar sina fängelsestraff. Hon framhåller också vikten av skydd för det egna ordet, det egna uttrycket och det egna verket – även efter själva yttrandet, aktionen.

Många vill nu exploatera Pussy Riots namn och budskap kommersiellt. Det har Samutsevitj kommenterat i en intervju i Svenska Dagbladet 29 december 2012:

– Vi vill inte skapa något varumärke men vi vill inte heller att andra ska utnyttja vårt namn. Därför är det viktigt att jag är ute i friheten och kan kämpa emot detta.

Text: Kjell Holmstrand

”VÄRDET LIGGER I INNEHÅLLET”

Under Creators Conference modererade SKAP-medlemmen Åsa Carild, International Licensing Manager på Stim, en panel om kreativitet och innovation som framgångsfaktorer för digitaliseringen av kulturen.

– Målet var att få panelen att diskutera just kreativitet och innovation som framgångsfaktorer. Hur vi kan övervinna de hinder vi idag ser för nya digitala tjänster, hur säkerställer man att det innehåll tjänsterna erbjuder är av bra kvalitet och hur ska man kunna konkurrera med gratis, säger Åsa Carild.

Hon anser att musikskapare, trots att innehållet är så viktigt för de digitala tjänsternas framgång, ofta hamnar i underläge gentemot digitala tjänsteentreprenörer.

Åsa Carild upplever att musikskapare har ett kunskapsunderskott när det gäller att göra affärer på nätet, vilket kanske inte är så konstigt. Musikskapare gör musik, digitala tjänsteentreprenörer gör affärslösningar för nätet.

– Just därför är dialog och samarbete viktigt. Musikskapare behöver bättre förståelse för vilka villkor de verkar under. Men det handlar också om att musikskapares företrädare, som SKAP och Stim, tar ansvar.

Vad gör då Stim, där Åsa är International Licensing Manager?

– Stim var tidigt ute i förhållande till andra upphovsrätts-sällskap i Europa. Vi samarbetade tidigt med till exempel Spotify. Vi jobbar kontinuerligt med strategier och nya affärsmodeller för att möta såväl musikskaparnas som musikanvändarnas behov, säger Åsa.

FAKTA/ÅSA CARILD

- International Licensing Manager på Stim, tidigare Nordenchef för Nokias musiksatsning och medlem i SOM:s digitalgrupp.
- Bakgrund i den akademiska världen där hon bland annat gjort en omfattande studie av hur digitaliseringen påverkar musikbranschen.
- Skriver låtar under pseudonymen Akaba, har eget skivbolag som gett ut ett trettiotal titlar.
- Beskriver sin musik som "indiepop".

Musikanvändarnas behov är både skiftande och ökande. Ofta handlar det om nya lösningar på gamla behov.

– Idag vill många använda streamad musik i sina butiker, på samma sätt som man förr lät radion stå på. Musiken är bra för affärerna, helt enkelt. Av de större streamingtjänsterna är

”DE KREATIVA STÅR

Cecilia Wikström, svensk EU-parlamentariker (FP), besökte Digital agenda för musikens event i Bryssel:

– De kreativa människorna står för tillväxten i en mycket snar framtid. Därför är det viktigt att musikskapare inom EU samarbetar mer över gränserna och drar nytta av den nya tekniken.

EU:s digitala agenda ställer många "gamla sanningar" på ända. Den tekniska utvecklingen erbjuder både möjligheter och utmaningar. Med rätt inställning kan utmaningarna också vändas till möjligheter, anser Cecilia Wikström.

– I Sverige är vi duktiga på teknik och datorvanan är bland världens högsta. Men vi är sämre på att använda tekniken som verktyg över gränserna än vad man är i andra delar av Europa. Vi behöver bli bättre på samarbete.

En vision i EU:s digitala agenda är en digital inre marknad, på samma sätt som den fysiska marknaden inom EU. Det betyder också att man vill avskaffa de hinder som dagens

WiMP först ut med en tjänst för butiker, berättar Åsa Carild. Ett nytt EU-direktiv för musikskapare är på förslag, något som SKAP och Stim välkomnar. Åsa Carild tycker också att det är positivt. En sund konkurrens mellan upphovsrättssällskap är nyttig och bra för musikskaparna, menar hon.

Direktivet ställer också krav på effektivitet och transparens, vilket säkerställer att musikskaparna får rätt ersättning. Förslaget innehåller också en modell för europatäckande licensiering.

– Idag är det ännu mer komplicerat när det gäller licensiering av musiktjänster i väntan på ny reglering. Tidigare behövde man vända sig till sällskap i varje land, sedan infördes paneuropeiska licenser. Idag måste man vända sig både till varje land och skaffa vissa paneuropeiska licenser, berättar Åsa Carild.

VÄRDE SKA GE BETALT

Åsa Carild gör själv musik. Vad är hennes vision för den digitala framtiden från musikskaparperspektiv?

– Jag vill se att de pengar som människor betalar för kreativt innehåll också går till kreatören bakom innehållet. Om musiken utgör värdet i en tjänst, ska den som gör musiken vara den som tjänar på den.

Men vägen dit är inte okomplicerad. Nya tjänster behöver utvecklas, upphovsrättssällskapen i Europa behöver effektiviseras och musikskaparens förhandlingsläge behöver förstärkas.

– Om det vore enklare att licensiera musik, kanske de nya tjänsterna skulle blomma mer och musikskaparna tjäna mer. Vi behöver skapa en så enkel väg som möjligt mellan musikskapare och lyssnare. Målet är att så lite pengar som möjligt förbrukas på vägen, säger Åsa Carild.

Text och foto: Kjell Holmstrand

FÖR TILLVÄXTEN”

nationsgränser utgör. Hela Europa ska öppnas upp och fungera som en marknad för nya digitala tjänster.

På musikområdet arbetar SKAP och Stim för att underlätta för digitala tjänsteentreprenörer att få heltäckande licenser, bland annat genom projektet Global Repertoire Database. Genom Digital agenda för musiken vill SKAP även skapa dialog och samarbete mellan musik och teknik.

– Det kan inte bli för mycket av den typen av engagemang.

FAKTA/CECILIA WIKSTRÖM

- EU-parlamentariker i Gruppen Alliansen liberaler och demokrater för Europa (ALDE) sedan 2009.
- Tidigare riksdagsledamot (FP) och vice ordförande i kulturutskottet.
- Skuggrapportör för ALDE, direktivförslaget för upphovsrättssällskap.

Det är viktigt att visa hur musik och teknik idag hör ihop. Kulturen är det område som har allra störst tillväxtpotential och samarbete över gränserna är nyckeln till framgång, säger Cecilia Wikström.

Cecilia Wikströms vision är tydlig: Ett Europa där kulturutbyten sker på nya sätt, sätt som ger smak för andra kulturytringar än de egna. Lust att delta i kulturupplevelser på andra ställen. Och kreativt samarbete som med stöd av ny teknik kommer att ge fler jobb och i förlängningen välbefinnande för såväl individen som landet och EU.

Det handlar om att närma sig varandra och inte begränsa sig geografiskt.

– För musikskapare är det viktigt att komma ihåg att den publik man har idag inte är 9,5 miljoner svenskar. Perspektivet måste vara att publiken är 500 miljoner européer, avslutar Cecilia Wikström.

Text: Kjell Holmstrand Foto: Linda Aziz

”GLOBEN SKULLE JAG TACKA NEJ TILL”

ALFONS MÖTER ISABEL – FRAMTIDENS ”PROSUMER”

Digital agenda för musiken, Licences for Europe och Global Repertoire Database.

Tillsammans bygger de grunden för en framtida generationer musikskapare – som Isabel Fitoussy. Hon är sex år och redan en övertygad ”prosumer”, både konsument och producent. Alfons Karabuda, ordförande i SKAP har mött en kreativ förstaklassare med starka åsikter om melodifestivalen, dockband och remix.

Vi kan väl börja med att prata lite om din musik. Jag vet att du spelar själv, jag har hört talas om en trumma och en gitarr...

– Hela min familj spelar på de instrument vi har där hemma. Själv spelar jag mest på pianot. Vi har en gitarr hemma också, men den kan jag inte spela på. Den är för stor för mig.

Ska jag berätta en hemlighet? Jag kan inte heller spela gitarr. Jag har en i studion – den är cool, men jag kan inte spela på den! När du spelar piano, vad spelar du då?

– Jag hittar på något eget. Ibland tar jag låtar som redan finns och blandar dem lite så att det blir som en ny låt. Jag brukar försöka hitta på något att sjunga till, men det är svårt.

Vad gillar du för musik?

– Jag gillar olika sorters musik. När jag ska gå och lägga mig brukar jag lyssna på något lugnt, och när jag dansar ensam hemma brukar det bli något roligt. Jag gillar när de sjunger något roligt till musiken.

Man kan alltså känna olika känslor genom att lyssna på olika låtar. Tror du att man kan bestämma det på förhand, att till exempel göra en låt som gör folk trötta?

– Nej, olika människor kan känna olika känslor för samma låt. Så det är inte säkert att det som gör dig trött gör mig trött.

Men hur gör man musik, då?

– Det är svårt att svara på. Om man kommer på en melodi, vet man ju inte säkert att inte någon annan har kommit på samma sak förut.

Tror du att alla kan göra musik?

– Det beror på vad man tycker om att göra. Om man tycker om att måla och inte alls gillar att göra musik, då blir man kanske inte heller så bra på det.

Vad gör du mer än musik, då? Dansar du?

– Nej, förut dansade jag. Men nu gör jag inte det, för det är lite jobbigt. Det är liksom inte riktigt min grej att dansa. Men jag gillar att rida och att leka med mina leksaker. Jag har

gjort instrument till dockorna, så kan de vara med och spela när jag spelar musik.

Ett eget band, alltså! Det är bra att prova sig fram – jag har också provat många saker innan jag fastnade för musiken. När du lyssnar på musik då, hur gör du då?

– Ibland lyssnar jag på min bandspelare, ibland på mobilen och ibland på mammas iPad. Men om jag inte hittar något att lyssna på, då brukar jag spela själv på pianot.

Hur hittar du ny musik att lyssna på? Är det kompisar som tipsar?

– Ibland får jag tips från kompisar när de har hört något nytt, eller så brukar jag söka på deras namn på YouTube eller på Spotify. Ibland hittar jag kanske inte det jag vill lyssna på, men då sätter jag mig och spelar på pianot. Ibland lyssnar jag på något helt annat, som jag kanske inte alls hade tänkt lyssna på, istället.

Det är ju jättebra att kunna spela och göra egna låtar när

**”OM JAG INTE HITTAR NÅGOT ATT LYSSNA PÅ,
DÅ BRUKAR JAG SPELA SJÄLV.”**

man inte har något att lyssna på! Du borde göra en låt till mig.

– Jo, jag har ju fått en av dig. Den lyssnar jag mycket på. Jag har hittat på början på en låt på piano, men fortsättningen blir inte så bra. Man måste träna på det, precis som

FAKTA/ISABEL

Går i: Första klass på Franska Skolan.

Spelar mest: Piano hemma.

Lyssnar mest på: Selena Gomez just nu.

Äter helst: Sushi.

Övriga intressen: Teater, ridning och gymnastik.

Tycker om Melodifestivalvinnaren Robin Stjernberg: Att han är bra!

Alfons: Hur skiljer sig dina uppfattningar om musik och skapande från Isabels?

– Så olika tycker jag inte att de var. Isabel är en kreativ själ och kommer säkert att på något sätt använda sig av det i framtiden. Idag är det mest teater som gäller, i morgon kanske musiken. Jag skulle inte bli förvånad om en framtida ordförande i SKAP får välkomna henne till medlemskretsen.

med pianolektioner. Men nu har jag slutat att gå på piano. Jag tänkte att jag ville göra egen musik istället för att spela den man fick att spela där. Den var inte så rolig.

Men om du var pianolärare, och så kommer det barn till dig... hur skulle du lära dem då?

– Först skulle jag fråga vad de gillar för musik. Sedan om det var något särskilt de ville lära sig. Men nu spelar jag inte så mycket piano. Ibland spelar jag på munspel, ibland brukar jag spela trumma..! Det är kul att föra väsen.

Använder du teknik på något sätt för att göra musik? Det finns ju musik-appar till mobil och iPad, använder du det?

– Ja, jag har Songify, där man säger vadsomhelst, så gör appen en rolig låt av det. Jag har gjort fyra låtar med den. Ibland gör jag och mina kompisar musik ihop. Det är roligt, och det är också roligt att göra musik för varandra. En del av mina kompisar gillar att göra musik, andra gör det inte. Jag känner en tjej som är jätteduktig på att sjunga, men hon är också väldigt blyg.

Är inte du blyg?

– Det beror på. Om det är jättemånga som tittar på, då är jag nog blyg. Inte för kompisarna. Men Globen skulle jag inte våga sjunga i! Då skulle jag säga nej!

Skulle du kunna tänka dig att jobba med musik?

– Ja, kanske i Musikskolan, eller på ett ställe där man gör musik. Jag vill jobba med något jag tycker om. Just nu vill jag nog helst bli skådespelare. Teater är kul.

Men om man har som jobb att skriva låtar, hur tror du att man tjänar pengar då?

– Man får sälja låten! Om man till exempel vinner Melodifestivalen, då tjänar man nog mycket pengar. Jag vet inte, men den som vinner kanske får tusen miljoner kronor?

Kanske inte riktigt så mycket... men man kan ju sälja skivor eller sälja sin musik över internet. Låter det vettigt?

– Jo, men jag har inte provat det. Och jag vill inte ha för mycket pengar... Det blir bara problem. Jag vill bara ha så att jag klarar mig och kan ha ett hus att bo i med min familj.

Du tänker så klurigt.

– Men Alfons, hur gammal var du när du började med musik?

Jag gick i ettan.

– Det gör jag nu. Vi är nog ganska lika.

Ja, jag började också med piano.

– Fast jag började med piano när jag var fem år.

Du är nog lite smartare än jag...

Avlyssnat av: Kjell Holmstrand

Foto: Anna Rut Fridholm

BARA NÅGRA

Låttexter kan starta revolutioner och utlösa förälskelser. Men de kan även falla platt till marken. SKAP-Nytt har talat med professorer och kompositörer om ordets betydelse i musiken.

Texter: Peter Willebrand och Juan Martinez

"Jag skriver kuken på svenska flaggan"

En bekant som just hade fått höra *Mattias Alkbergs Begravnings* senaste singel bekänner förläget hur hon inför en småbarnsfamilj på ICA glatt och högljutt klämt in med refrängen till *Skända flaggan* – och först då verkligen uppfattat ordens innebörd. Fram till dess hade orden bara legat och skvalpat i hennes bakhuvud, som vilken trallvänlig refräng som helst.

Förhållandet gör henne knappast unik. *Mattias Alkberg* själv är visserligen både poet och låtskrivare, men han lyssnar själv sällan på låttextern.

– Jag gillar till exempel *Bob Dylan*, men har aldrig tänkt på honom utifrån texterna, säger han.

Låttexter är svårt, och den bättre poeten är alltid lätt att avundas. Alla som skrivit låttexter vet också att pekoralen lätt blir ens följeslagare och ett krystat rim faller tyngre till marken än en stulen refräng. Samtidigt kan den till synes mest banala kärlekstexten förklara en hel värld medan den mest politiskt laddade texten snabbt falla i otidsenlig glömska.

Tolkningen ligger alltid i lyssnarens öra.

VISTRADITIONEN STARK

En annan bekant berättade att hans son tagit till *Magnus Ugglas* version av *Olle Ljungströms Jag och min far* till sitt hjärta. Men han hade missförstått texten vilket gav den en betydligt mer morbid underton. I stället för att sjunga Där borta vid pilen har jag lagt min far sjöng sonen Där borta vid bilen...

– Många av dagens svenska låtskrivare har en väldigt stark

textkoppling till vår vistradition. Det är egentligen bara *Per Gessle* som uttalat att han inte tillhör den traditionen. Samtidigt har han ju haft *Marie Fredriksson*, som verkligen bottnar i visan, vid sin sida, säger *Lars Lilliestam*, professor i Musikvetenskap vid Göteborgs Universitet.

Han är precis i färd med att färdigställa ett manus som beskriver hur den svenska populärmusiken förändrats från "Rock-Ragge till Laleh". Boken ges ut senare i år. Titeln på boken är heller ännu inte satt, men *Lilliestam* ägnar ett kapitel i boken till just hur texten och språket utvecklats, inte minst hos svenska artister som sjunger på både svenska och engelska.

– Jag har bland annat jämfört hur *Annika Norlin* skriver sina texter, på svenska när hon uppträder som *Säkert* och på engelska när hon skriver för *Hello Saferide*.

Referenserna i texterna ser enligt *Lars Lilliestam* helt olika ut.

– *Säkerts* texter handlar om vardagsliv i den svenska småstaden, medan *Annika Norlin* i *Hello Saferide* sjunger om *Alcatraz*, *Spider Man*, *Golden Gate* och *Florence Nightingale*. Det är ganska typiskt för många svenska artister som sjunger på två språk, det sker ett slags anpassning till en annan värld, en annan lyssnare.

Det slår också igenom i översättningarna. *Lars Lilliestam* tar återigen *Annika Norlin* som exempel.

– När *Annika* sjunger om *Folköl 3,5 procent* i *Säkert* översätter hon till *Cheap bear 3,5* för *Hello Saferide*.

Foto: Sandra Löf

Annika Norlin delar själv inte *Lars Lilliestam* analys av hennes sätt att skriva på svenska respektive engelska. Hon förklarar sitt sätt att skriva:

– Jag nämner *San Francisco* i en *Hello Saferide*-låt, men då som en drömbild på första skivan, det vill säga att det är tydligt att berättarjaget befinner sig på ett annat ställe och längtar bort. På den andra skivan har jag till och med gjort en poäng av att de platser som nämns enbart är svenska: *Arjeplog*, *Lund* och *Umeå*.

– När jag översätter "folköl" är det fortfarande som *Säkert!* – inte som *Hello Saferide*.

Just valet att mellan att sjunga på engelska eller svenska har annars slagit en kil i den svenska populärmusikens historia. På 60-talet famlade banden som strävade efter en internationell lyster med en skolboksengelska som inte blev angelägen för andra än svenska ungdomar. Under 70-talet erövrade *ABBA* en hel värld med ett slags universalengelska texter som i dag är klassiker. Men *ABBA* var ett undantag.

– På 70-talet var engelskan mer eller mindre bannlyst av den musikrörelse som senare gick upp i punken. Men på 80-talet öppnades dörren åter till engelskan och vi fick band som

ORD...

Roxette. Då får vi också de typiska "Hollywood-referenserna" i texterna som fungerar i hela världen, säger Lars Lilliestam.

Han ser tre olika skäl till varför svenskar artister väljer att sjunga på engelska.

– För det första innebär det en möjlighet till en internationell karriär. För det andra tycker många att engelskan är rockens och popens eget språk, man följer en formel mer eller mindre framgångsrikt. Många amerikaner tror till exempel att Soundtrack of Our Lives är amerikaner.

Det tredje skälet talar alla inte lika öppet om.

– Engelskan kan också fungera som ett slags skydd, något att gömma sig bakom. Det svenska språket kan kännas mer utlämnande, eftersom det ligger så nära.

VÅGAR BRYTA PÅ SVENSKA

Samtidigt säger Lars Lilliestam att det under senare år blivit allt vanligare att svenska artister som sjunger på engelska använder referenser till typiska svenska företeelser. Dessutom sjunger de med en tydlig brytning, utan försök att dölja den. Det är nästan som svengelskan blivit ett eget idiom, en amerikansk dialekt.

– Frida Hyvönen och Jens Lekman är typiska för den utvecklingen. Frida Hyvönen sjunger om Folkets hus och Jens Lekman om när Night falls over Kortedala. Förmodligen är det också ett tecken på att den moderna svenska småstadsskildraren berättar en historia som blir allt mer universell. Tack vare nätet är det ju i dag inte heller några problem för en svensk indieartist som Jens Lekman eller Loney Dear att hitta hem till sin "svenska publik" i Brisbane, Australien eller Austin, Texas i USA.

– Småstadsskildraren har en särställning i svensk musik. De flesta stora svenska låtskrivare kommer från småstäder och har ofta ett utanförperspektiv i texterna. Det finns hur många exempel som helst, Eldkvarn, Kent, Peter Lemarc, Wiehe, Lars Winnerbäck och Håkan Hellström. Även en stockholmare som Ulf Lundell har samma tilltal, säger Lars Lilliestam.

Frågan är då hur den svenska texten står sig i framtiden. I takt med att musiklandskapet blir allt mer internationellt och svenskar behärskar engelska allt bättre skulle man kunna tänka sig att engelska texter på sikt tar över.

Lars Lilliestam tror snarare att

gränserna suddas ut, och att artisterna kommer att växla naturligt och utan att det ses som en större sak.

– Svenska texter står starkt. Det är trots allt mycket svårare att hitta nyanser i ett språk som inte är ditt modersmål. Marit Bergman, som bost i New York, har berättat att den amerikanska publiken reagerar snabbare på hennes texter och förstår blinkningar direkt. Det tar lite längre tid för polletten att ramla ned när hon spelar inför en svensk publik. Och frågar du en sån som Peter Lemarc så ser han ingen anledning att sjunga på ett annat språk än svenska...

Vilka texter av dagens svenska låtskrivare tror du har störst chans att överleva till nästa generation?

– Svårt att bedöma. Många av dagens stora blir säkert svenska klassiker.

Kent och Håkan Hellström kommer kanske att sjungas av flera generationer. Hellström sätt att sjunga är dessutom unikt, säger Lars Lilliestam.

Mattias Alkberg.

HAN SKRIVER

En bok och skiva, sammantvinnade till en röd tråd.

Ett liveuppträdande där låtarna kommer i tredje hand. **Mattias Alkberg** är både en gränsöverskridande låtskri-
vare och poet.

– Jag är själv ingen större textmänniska och lyssnar
knappt på texter eller uppfattar dem, säger han.

Det har gått drygt 20 år sedan Mattias Alkberg debuterade som både poet och frontman i Lulebandet The Bear Quartet. Hans första diktsamling – *Separerade ägg* – kom 1992. Den senaste – *Era svin* – kom förra året.

Mattias Alkberg själv har belönats med Norrlands litteraturpris medan The Bear Quartet gjorde ett ännu större avtryck när bandet för några år sedan tackade nej till en Grammis-nominering med motiveringen att man inte ville bli förknippad med galan och att en "ursäkt vore på sin plats."

Det är ett ganska typiskt utspel från Mattias Alkberg som genom åren framträtt i många olika sammanhang och bandkonstellationer. När han för ett år sedan presenterade sitt senaste musikprojekt *Mattias Alkbergs Begravning* skrev han på sin blogg:

"Drömmen är att turnera i typ konsertlokaler och på teatrar för sittande publik hela hösten. Det är ingen klubbgrej, det är tunga grejer, som kräver koncentration och en publik som kan hålla truten."

Mattias Alkberg förklarade samtidigt att texterna skulle bli mer politiska och nihilistiska än tidigare. Nyligen släppte bandet singeln *Skända flaggan* där Mattias Alkberg, uppklädd, vitsminkad och med svarta ringar runt ögonen, falsettsjunger refrängen "Jag skriver kuken på svenska flaggan". Texten innehåller referenser till både en degenererad monarki och Carl-Johan De Geers klassiska affisch från 1967.

Kommer din *Skända flaggan* orsaka samma rabalder som Carl-Johan De Geers gjorde i slutet på 60-talet?

– Det tror jag inte. Den var ju ett uttryck för sin tidsanda, nu är det ju nästan omvänt. Men visst hoppas jag att den kan göra några sverigedemokrater upprörda.

Du har beskrivit *Skända flaggan* som ett försök till ett lyriskt tema som havererat på grund av uttråkning. Samtidigt ska texterna bli mer politiska och nihilistiska?

– Ja, men det gäller skivan i helhet, *Skända flaggan* har mer luddigt med det att göra. Det är en historia i mitt huvud. Som handlar om en kung och prins, om deras relation och om makt. Det finns ett par låtar på skivan som handlar om kungen och prinsen, en far och son.

Rent hantverksmässigt, jämför att skriva poesi med att skriva låttexter!

– Det är mycket svårare att skriva poesi.

Varför?

– När jag skriver låttexter kan jag utgå från en formel, en sång helt enkelt. När jag skriver dikter skriver jag visserligen fri dikt, men det betyder inte att den är fri i den meningen att jag kan skriva vilken bajs som helst. Varje ord och stavelse måste vägas. När man skriver låttexter kan man komma undan med vissa saker.

KUKEN PÅ FLAGGAN

Foto: Erik Viklund

Börjar du alltid med musiken?

– Ja, i princip alltid. Det är i alla fall väldigt ovanligt att jag börjar med en text, det kan till exempel hända när jag redan har en färdig tanke om hur en låt ska vara.

Du har alltså aldrig skrivit en dikt som du senare har tonsatt?

– Det har snarare varit tvärtom, jag har skrivit låttexter som blivit dikter i stället.

Är du en bättre poet i dag än för tio femton år sedan?

– Nej, det tycker jag inte. Jag har blivit alldeles för medveten, ha ha. Jag är bra på att skriva låttexter, där jag har en förkärlek till både genvägar och vissa formuleringar.

– Det är mycket svårare att skriva poesi. Jag har blivit en bättre poet på så sätt att jag kan skriva mer som jag vill, att jag kan komma på lösningar. Men det låter tråkigt att tänka på det som ett hantverk, som det skulle vara någon form av matematik.

Du har tidigare sagt att du tycker att du aldrig haft ett riktigt jobb. Är inte det här ett riktigt jobb?

– Jo, men det är ju inget som man kan säga när man är på Arbetsförmedlingen. Jag har i alla fall aldrig haft en fast anställning.

Ditt förra album Anarkist är både skiva och bok, "sam-mantvinnade som en röd tråd". Hur har det fungerat?

– Jag tycker att det har funkade jättebra, men idén var inte min från början. Det bygger inte heller så mycket poesi, utan mer på mitt krönikeskrivande i löptext.

Det är ju numera ganska vanligt att man inom skivför-

Ragnar

*"Har kommit för nära
den tunga stjärnan
Ragnar Strömberg i min hjärna
Inget jag kan göra något åt"*

säljningen försöker addera någon form av läsning, som tjocka booklets och magasin, till musiken.

– Det är väl ett medvetet kommersiellt val eftersom folk inte köper musik på samma sätt som tidigare. Det blir något mer än bara en skiva, men man hoppas ju förstås att folk ska se det som annat än bara marknadsföring.

Har du fått en ny publik genom att kombinera läsning med musik?

– Kanske inte ny, men den har vuxit och det kommer fler till spelningarna.

Den kommer alltså inga poesiläsande äldre män och damer till spelningarna för att lyssna på poeten?

– Nej, de får gärna komma, men har inte dykt upp än. De kanske kommer nu, till begravningskaffet, ha, ha.

Hur ser du rent generellt på ordets betydelse i svenskt låtskrivande? Det finns ju en modern tradition via visan, proggen och punken.

– I min värld är betydelsen stor, men samtidigt ska man inte överskatta textens betydelse. Jag är själv ingen större textmänniska och lyssnar knappt på texter eller uppfattar dem. Jag gillar till exempel Bob Dylan, men har aldrig tänkt på honom utifrån texterna. Jag bryr mig inte om det.

Mando Diaos tolkningar har av Fröding ses nästan som nyskapande, å andra sidan är traditionen att tonsätta stora svenska poeter knappast ny...

– Ja, jag tycker också att det borde krävas lite mer, och jag vet inte heller om jag tycker att Fröding är så jävla märkvärdig. Men jag har all respekt för Mandos tolkning. De är jättebra människor och ett bra band. De har ju också en stark identitet som en annan typ av band, och det här kan ju vara ett sätt för dem att ta sig ur den identiteten.

– Jag försöker göra samma sak med *Mattias Alkbergs Begravning*, som bygger på en orgelbaserad musik till skillnad från spretiga New York-gitarrer. Man vill ju hela tiden vidare, det är sunt att vilja det.

Vilken av dina texter har haft starkast genomslag?

– Ingen aning. Jag kan inte skilja på mina texter och låtar på det sättet. Spontant tänker jag nog på texten till *Ragnar* som den som folk brukar prata om.

Och vad tror du att det beror på?

– Den smörig och sorglig, och handlar om ensamhet och oro. Det kanske låter nedvärderande mot dem som försöker skriva sådana texter, men det är inte det så jag menar.

– Texter som inte är helt konkreta verkar också betyda mycket för många, kanske för att man kan applicera vilken tolkning som helst på dem. Låten *Fyllskalle* vill folk ganska ofta att jag ska spela. Det är en väldigt tydlig text som inte går att missförstå. Och det är ju en text som folk som är på fyllan vill sjunga med i, vilket jag också har all respekt för.

Vilken textrad av en annan artist återkommer du till?

– På rak arm är det *A Tribe Called Quest Excursions*, versen som börjar med "Back in the days when I was a teenager". Jag vet inte av vilken anledning återkommer till den, men jag är å andra sidan inte så intresserad av att hitta förklaringar till allt. Det får gärna vara mystiskt.

”ORDEN KÄNNER INGEN GENRE”

Nina Ramsby är dubbelt aktuell – både som diktare och låtskrivare.

– Jag har gått från att skriva om relationsgrubblrier till att mer och mer skriva om hopp och möjligheter.

Hur mycket jobbar du med texterna i förhållande till musiken?

– Väldigt svårt att svara på. Jag har ingen uppfattning om delar, och hur mycket tid olika saker tar. Jag skriver alltid utifrån musiken som en enhet. När jag till exempel skapar melodier och ackordföljder bildas en värld där jag placerar min röst som ska berätta något. Jag tänker aldrig ut teman på förhand, det sker i så fall undermedvetet. För mig är det viktigast att känna att det som kommer ut, till exempel en vers, bildar något som jag kan förhålla mig till och bygga vidare på. Viktigast är i första hand musikaliteten, att textfraseringarna låter naturliga. Men jag bryr mig verkligen om ordens betydelse och jobbar väldigt mycket med att hitta ordens egen musikalitet.

Foto: Nina Ramsby

Nina Ramsby Ludvig Berghe
Trios nya album släpptes 27
februari, senare i år ger Nina
Ramsby ut diktsamlingen *I det*.

Hur får du uppslag?

– Som textförfattare ställer jag oftast existentiella frågor. Rent innehållsmässigt har jag gått från att skriva om relationsgrubblrier till att mer och mer skriva om hopp och möjligheter. Jag kommer också att ge ut en diktsamling senare i år, med titeln ”I det”.

Som artist jobbar du i flera genrer, har texten olika roll för dig beroende på genrer?

– Jag vet att jag uppfattas som gränsöverskrivande. Men man kan fråga sig vad är det egentligen är för gränser som överskrids? Det här med kategoriseringar är dubbelt. När jag döper en skiva till Jazzen är det ett sätt att överetikettera med humor. Jag vet egentligen inte vad en visa är och inte är. För mig är allt musik. Jag lyssnar och försöker placera mig själv. Det jag skriver om känner ingen genreskillnad.

Du har också tolkat andra artister och tonsatt poeter, som Sonja Åkesson. Jämför med att skriva eget?

– När jag tolkar Cornelis finns redan musiken där. Då handlar det om att förhålla sig till en helhet. När jag tonsatte Sonja Åkesson hade jag en ackordföljd, en intensitet, och sökte efter orden som kunde ge en bild av en person som var erövrare. Jag valde dikten ”Skärvor ur en svit” som börjar med frasen; ett liv att avverka, en dikt som egentligen handlar om en stor uppgivenhet. Men då läste jag inte texten så, vilket så här i efterhand kanske är lite stört. Man kan säga att jag stoppade in Sonjas text i min musikaliska tratt och omformade texten, till min bild som jag ville att orden skulle förmedla.

Hur ”läser” din publik dig?

– Det är många som säger att de får tröst av min musik, när de varit med om något svårt. Musik kan ju fungera så att man känner sig mindre ensam med sina tankar och känslor när någon annan beskriver liknande upplevelser. Det är av samma skäl som jag skapar min egen musik. Den är en hjälp för mig själv att leva, bearbeta svårigheter och upptäcka nya möjligheter. Kreativitet är ett sätt för mig att ständigt läsa livet. Att jag sedan gör det till en offentlighet handlar om att jag tänker att den musik jag gör eventuellt skulle kunna hjälpa trösta glädja någon annan.

Vilken textrad av en annan artist återkommer du alltid till?

– Må de få komma samman, med hjärtans fröjd och gamman, som längta till varann. Den är från Jag vet en dejlig Rosa, och är essensens av hur vi människor behöver få leva i kärlek på det sätt vi önskar.

Och nu gör ingenting ont

*Du förlåter dom som gjort dig så illa
men hatet kan komma ur sorg
Det är så stort att du kan ge så
nu ger du allt, ej för att få, och du blir hel
och nu gör ingenting ont*

"JAG ÄR EN TYSK LITEN KAMRER"

Stefan Sundström är i sina texter en av Sveriges främsta samtidskildrare. Han tillhör också de låtskrivare som ofta tolkas av andra artister. Ibland har det varit plågsamt.

– Man ska akta sig för genomslag, säger han.

Beskriv skrivprocessen i förhållande till musiken!

– Det bästa är när musik och text kommer samtidigt, men det är rätt sällan. Jag går dels och gnolar för mig själv, ofta blir det till synes meningslösa ord, sedan sjunger jag in det på mobilen och sparar.

– Vid något lämpligt tillfälle drar jag mig sedan tillbaka och skriver låtar på gitarr utifrån detta. Då har jag ofta små storys i huvudet som jag antingen kan göra en novell eller låt av. Är det dags för en skivinspelning så blir det en låt...

Hur "läser" din publik dig?

– Ingen aning. Jag tror att de tycker jag är en skön slarver kanske, men det stämmer inte. Jag är en tysk liten kamrer.

Vilken av dina texter har haft starkast genomslag?

– Jag tror att det är Amors Pilar. Den hade så starkt genomslag så att en a capella-grupp uppträdde i Allsång på Skansen med en total slakt av både låt och text. Man ska akta sig för genomslag.

Du har tolkat andra artister och själv blivit tolkad. Likheter och skillnader i upplevelse?

– Mera avslappnat att bli tolkad, folk får göra hur de vill när de tolkar tycker jag. Bara de stimmar och skapar som man skal

– Att tolka artister som man verkligen beundrar kan vara

lite läskigt, samtidigt tycker jag att man ska sätta sig över det. Ordet är fritt, jag tycker det är roligare att bara blåsa på och kanske göra ett magplask än att vara högtidlig och sipp.

Vilken svensk artist tycker är den mest träffsäkra samtidskildraren?

– Johan Johansson är suverän, elak och med blick för våra Monthy Python-artade makthavare.

Vilken textrad av en annan artist återkommer du alltid till?

– Jag tror många andra säger likadant: "There is a crack in everything, that's where the lights gets in" av Leonard Cohen.

Foto: Jeanette Andersson

Amors Pilar

*"Men Amors pilar föll som regn
Över en smal madrass, du hade
ingen sääng*

*Det är klart att vi låg kvar, och det
är klart att det blev barn*

*Nu har vi dubbelsäng och ingen
tid att ligga kvar"*

"FRÖDINGS MUSIKALITET ÄR UNIK"

Gustaf Frödings poesi har stått sig musikaliskt under tre sekler. Men det är inte bara Mando Diao som gett Gustaf Frödings poesi en renässans i modern tid. Sven-Ingvars gav redan 1971 ut *Sven-Ingvars i Frödingeland*, med klassiker som *Det var dans bort i vägen*. Då stod den "bredare" diktaren i för-

grunden.

Dag Nordmark, professor i litteratur vid Karlstad universitet och en av Sveriges främsta Frödingkännare, är inte förvånad över att Fröding fortfarande fungerar som en modern textförfattare.

– Det finns en stor musikalitet i Frödings sätt att skriva, ofta på rimmad vers.

Samtida tonsättare som Stenhammar, Alfvén och Sibelius upptäckte tidigt musikaliteten i texterna och använde ofta hans dikter i romanser. De passade även för kabaren och visan.

Dag Nordmark delar in Gustaf Frödings diktning i tre delar: den breda, den existentiella och den moderna.

– Bredden står för det folkliga och jordnära, ofta på värmländska. I den existentiella tar Fröding upp stora frågor om livets mening.

Bilden av den moderna diktaren Fröding är egentligen en definition som kom till efter hans död, understryker Dag Nordmark.

– Den bygger på texterna som han skrev under tiden på hospitalet i Uppsala.

Dikterna gavs aldrig ut under Gustaf Frödings livstid, men lyftes på 50- och 60-talen fram av de svenska modernisterna som de första exemplen på modernism.

– De gjorde Fröding till en mer samtida poet. Annars kanske hade varit mindre känd än vad han är i dag, säger Dag Nordmark.

Han anser också att det är just de många musikaliska tolkningsmöjligheterna av Fröding gör honom unik som poet. Dag Nordmark har själv överraskats av vissa textval som Mando Diao har gjort och ser ett framför allt de relativt okända texterna som en av skivans främsta förtjänster.

– Jag har faktiskt själv fått slå i böckerna för att hitta dem.

FAMILJÄRA TEXTER

Det är alltid texten som ger Johan T Karlsson, alias Familjen, stora våndan.

Första hiten skrevs klart några timmar före systemns bröllop.

Andra rader har värkt fram i studion, eller på ett otrevligt kafé i Vällingby.

Hur viktig är texten för dig?

– Våldigt viktig. Den ska ju leva kvar och framföras många gånger. Hos mig framkallar hela skrivprocessen en hel del ångest. Faktum är att den är fruktansvärd.

Ångest?

– Ja, jag kan inte bara ställa mig och sjunga nonsens. Att låtsas är inte min grej, låten måste ha någon mening. Jag uppskattar att 75 procent av jobbet läggs på texterna. Och jag släpper inget förrän jag är helt nöjd. Det kan ta veckor.

Som i *Det snurrar i min skalle*, eller *Ivanhoe* och *Rebecka* som den hette från början?

– Precis. Jag skrev den som en hyllning till syrran och kärleken. Musiken var lite mjukare först. Men den funkade. Det var faktiskt folk som grät på bröllopet efter jag framfört den.

Varför skriver du på svenska?

– Det blir mer naket och äkta. Det känns fejt att skriva på engelska, som ett språk att gömma sig bakom. Ja, svenska artister som sjunger på engelska är fegisar! (haha)

Kommer text eller musik först?

– Jag börjar alltid med musiken. Sedan snubblar jag över en textrad som jag bygger runt. Till exempel: "Saknar dig fast du står här mitt framför mig" i min låt *Det var jag*, den är i princip snodd från en teaterpjäs som jag sedan odlat vidare på. Men det är en lång process innan jag är klar med en text. Jag lägger ner oerhört mycket tid och möda innan jag är klar och släpper aldrig något innan jag är helt nöjd.

Varifrån kommer inspirationen?

– Mest handlar det om mitt liv och min sambo. Hon vet att många av låtarna är om henne. Men vi snackar inte om det. Vi har ett slags tyst samförstånd. Men generellt sett sjunger jag mycket om livet, kärlek... ja de stora frågorna. Men skrivandet har väl utvecklats med åren. Från tiden då jag var pank och festade, hundären, till mitt nuvarande liv där jag tittar mer inåt. En del av texterna handlar om utanförskap, om att jag hade en annan plan än de andra hemma i Hässleholm när det begav sig.

Foto: Märta Thisner

Samtidigt kan man ana en viss revanschism i vissa låtar?

– Absolut. En del handlar om att visa folk att jag minsann kunde, trots ofullständiga betyg, att jag gått på bidrag och haft riktiga skitjobb.

Apropå språket, du sjunger på utpräglad skånska. Är det ett statement och kan man till och med påstå att du koketterar med din dialekt?

– Så är det nog. Dialekten är viktig, även om det var ännu viktigare förr. När jag tänker på det är det lite pinsamt, att jag

"AUSTRALIENS MOTSVARIGHET TILL P3 SPELADE *DET SNURRAR I MIN SKALLE* HUR OFTA SOM HELST. OCH PÅ SPELNINGARNA STOD FOLK OCH SJÖNG MED OCH LÄT SOM SVENSKA KOCKEN I MUPPARNA. DET VAR HELT SANSLÖST..." JOHAN T KARLSSON

körde med skånsk flagga på scen... Men jag har inspirerats av Peps Persson, Bob Hund, Timbuktu. Alla sjunger på skånska, fast i andra genrer. När jag började tänkte jag att kan de, så ska det nog funka med skånska till elektronisk musik. Och det gör det, fast inte alla gillar det?

Men nu står det publik norr om Hallandsåsen och sjunger på "hässleholmska" på dina konserter?

– Ja då och i Australien med! Jag spelade på en ambulerande festival för ett par år sedan. Det var helt sjukt. Australiens motsvarighet till P3 spelade *Det snurrar i min skalle* hur ofta som helst. Och på spelningarna stod folk och sjöng med och lät som svenska kocken i Mupparna. Det var helt sanslöst...

Många artister i din genre skippar texten, för att ge musiken eget uttrymme. Varför har du valt att alltid textsätta din musik?

– För att jag tycker den är viktig. Annars riskerar låtarna att bli ansiktslösa pastischer. På konserterna får jag skala av ljudbilden så mycket som möjligt så att sången får plats. Men inte bara texten är viktig, utan också melodin som den ger musiken. Det är trots allt den som folk går och visslar på.

Du fick barn för ett 1,5 år sedan. Hur har det påverkat låtskrivandet?

– Att få barn påverkar allt. Jag fick en depression i samband med förlossningen och var helt borta. Det var som om allt kom över mig, de stora frågorna; livet, döden, all förgänglighet. *Väger ett andetag* handlar om både en förlossning och någons död. Min morfar gick bort i samma veva som min dotter föddes och det påverkade mig väldigt starkt.

När skriver du texterna?

– När jag måste. Jag brukar dra mig in för det sista och väntar på att de där kornen ska komma till mig. Texterna kommer till på rätt udda ställen. En del har skrivits i studion, men märkligt nog har jag hamnat i Vällingby flera gånger. Jag har satt mig på ett kafé där personalen dessutom är rätt otrevlig. Jag kan inte förklara varför.

Testar du texterna på någon innan du släpper dem?

– Aldrig. Det är för intimt. Det är faktiskt det enda jag håller på. Med musiken är det annorlunda, där kan jag låta folk tycka till tidigt och steka en slinga eller ett beat snabbt om jag märker att jag inte får respons.

Vilken av alla dina texter är viktigast för dig själv?

– *Det var jag*. Den är ett passionerat statement och har både vemod och glädje. "Det är med dig jag vill bli gammal och göra allt som bara finns...". Även den är skriven till min sambo.

Hur reagerade hon första gången hon hörde den?

– Hon blev smickrad och skrattade.

Får du mycket respons på dina texter?

– Inte så mycket som jag skulle vilja. Men jag blev väldigt glad när jag fick beröm av Jocke Berg i Kent. Han sa att han önskade att han hade skrivit öppningsraderna i *Det snurrar i min skalle*.

Vilken textrad av en annan artist återkommer du alltid till?

– *Ten storey lovesong* av Stone Roses. Texten är så jävla storslagen och grymt snygg. Den är precis det jag söker när jag själv skriver. "Ten storey love song I built this thing for you"... Du kommer inte högre än så.

"DET ENKLA ÄR DET SVÅRA"

Ingela Forsman är en Sveriges mest anlitade textförfattare och "Pling" med hela folket. Hennes repertoar har enorm spännvidd, den innehåller schlager, översättningar av Cats och barnböcker.

Hur kom det sig att du började skriva låttexter?

– Min syster, som är tre år äldre än jag, kom hem från skolan en dag och berättade att de hade fått skriva dikter. Jag blev jätteavundsjuk och satte mig ner och skrev tre stycken på raken, sedan har det bara fortsatt. Då var jag 12 år.

Hur hittar du uppslag?

– Genom att tänka, känna, leva, älska och upptäcka, lyssna, läsa och titta på vatten.

Hur "läser" publiken dig?

– Svårt för mig att svara på. Men jag tror att varje textförfattare har sitt eget signum, sitt eget sätt att använda ord som kanske känns igen.

Vilken av dina texter har varit "svårast" att skriva?

– Översättningen av musikalen *Cats* var ingen lek! T.S. Eliot är ju inte för inte nobelpristagare.

Du har också översatt andra, skillnader och likheter?

– Vissa texter har jag försökt översätta så nära originalet som möjligt, andra har jag gladeligen gjort om.

Vilken textrad av en annan artist/låtskrivare återkommer du alltid till?

– Det enkla är det svåra och jag gillar den här för att det är så bra hopsnickrat:

"Never gonna give you up, never gonna let you down, never gonna run around and desert you. Never gonna say goodbye, never gonna make you cry, never gonna tell a lie and hurt you."

Se på mig

När du står en dag vid ett vägskaal i ditt liv

Som ett vilset litet barn

Är jag bredvid dig och jag följer varje steg du tar

Och hos dig stannar jag kvar

– Se på mig med Jan Johansen är den text som gett mest gensvar från svenska folket. Jag fick till och med ett mejl från en präst och livscoach som skrev att den låten borde ge mig ersättningen från Försäkringskassan, eftersom den räddat så många liv. Det var ett väldigt fint omdöme, tycker jag.

VÅRENS HÖJDPUNKTER

Foto: Koala Production

Orsayran i juli.

I år är utbudet av medlemsaktiviteter inom SKAP större än någonsin. Det blir fler kurser och utbildningar, bland annat i samarbete med Kulturkraft Stockholm. I samarbete med Musikerförbundet erbjuder SKAP också månadspuben Måndagsklubben på Orangeriet i Stockholm.

HÄR ÄR ETT AXPLOCK AV VÅRENS HÄNDELSE:

- 1 april Pub: Måndagsklubben i Stockholm
- 8 april Kurs: Musikrätt i Örnsköldsvik
- 9 april Kurs: Musikrätt i Piteå
- 11 april Kurs: Musikrätt i Stockholm
- 15 april Kurs: Musikrätt i Örebro
- 15 april Kurs: Deklaration i Stockholm
- 17 april Kurs: Musikrätt i Göteborg
- 23 april Kurs: Musikrätt i Malmö
- 6 maj Pub: Måndagsklubben i Stockholm
- 20 maj SKAP:s vårfest i Stockholm
- 3 juni Pub: Måndagsklubben i Stockholm
- 11 juni Seminarium: Digital agenda för musiken i Stockholm (Kulturkraft)
- 23–24 juli Seminarium: Låtskrivarseminarium och Orsayran i Orsa

Dessutom fler samarbeten med Kulturkraft, utbildningar och seminarier. Du håller dig alltid uppdaterad och hittar mer information genom kalendariet på SKAP.se.

DET SVERIGEFINSKA MUSIKUNDRET

AV LOVE ANTELL

Jag såg den finska musikedokumentären *Ingen riktig finne* som hade svensk smygpremiär under Göteborgs filmfestival. Den visades på Draken för en fullsatt salong. Det var såklart mest sverigefinnar i publiken, som jag själv. Med båda mina föräldrar födda i Finland har jag dubbelt medborgarskap, men jag kan inte finska. För min pappa har det varit viktigare att prata svenska i Finland för att han är finlandssvensk. Min mamma gav upp sitt modersmål för att den stämplade henne mer som en "Slussen-finne" än den var en tillgång i Sverige.

Så att prata finska blev egentligen aldrig uppmuntrat i vår familj, men min storasyrra blev tvåspråkig. Jag skämdes för hemspråksundervisningen, men jag hejade på Finland i hockey. Mina brorsor och jag drog skämt på finlandssvenska om finnar med träningsoveraller. Samtidigt idealiserade vi finsk sisu, och bastubad. Pekka Lindmark var min idol, jag var mållis i bandy. En gång fick jag köra en låt med coverbandet på finlandsbåten, jag måste ha varit nio år, och det var ett stolt ögonblick.

I slutet av 80-talet var Finland lite efterblivet i mina ögon. Men de hade spelautomater. Varumärken som Artek, littala och Marimekko skulle höja landets status efter kriget. Sommarloven i Finland hör till mina ljusaste barndomsminnen. Finland var det land vi ungar garvade åt i melodifestivalen för de såg töntiga ut och sjöng på ett fullt språk. Det var därför en rätt hårresande upplevelse för mig att se *Ingen riktig finne* på en stor biograf, för jag sjunger två låtar i filmen, den ena på finska fast jag inte kan!

I filmen söker huvudpersonen Kai Latvalehto upp gamla polare i sin barndomsstad Göteborg. När han var tolv flyttade plötsligt hans föräldrar hem igen till Uleåborg, och över en natt byts hans identitet som "finnen med kniv på fickan" ut till "svennebög". Han blev inte rätt någonstans. Kaj och hans pappa reser med bil genom Sverige och möter på sin väg sverigefinnar fulla av stolthet och självförakt. Finnar super, det är en sliten fördom som samtidigt är svår att helt vifta bort. Många musiker från Sverige är sverigefinnar, vi kan nästan tala om det sverigefinska musikundret.

Regissören Mika Ronkainen har också fyllt filmen med liveinspelade sångnummer av Anna Järvinen, Darya Pakarinen och Mänskensorkestern, Markus Fagervall, Mirella Hautala, Hari Mänty (ex-Kent), Hannu Kiviaho (Fatboy), Heiki Kiviaho (Sator), och mig själv. Med emigrantsånger från albumet

"Siirtolaisen tie" (Invandrarens väg) utgivet på finska Love Records 1973 (LRLP-089) som soundtrack blir resan en sverigefinsk roadmovie.

Mitt finska ursprung har vid många tillfällen fått mig att känna mig som en främling och en outsider, på båda sidor om Östersjön. Kanske fann jag tillflykten i musiken. Bekräftelsebehov, revanschlust och kliven identitet är starka drivkrafter som kan få utlopp på en scen. Trots att finskan erkändes som minoritetsspråk i Sverige april 2000, och många av andra generationens sverigefinnar närmar sig medelåldern är det ändå först på senare år som de börjat ge sig tillkänna.

Filmerna *Ingen riktig finne* ger på något sätt en känsla av uppriktelse. I jakten på tillhörighet identifierar jag mig mycket med just dem som aldrig riktigt finner den. Jag slås av tanken att det nu istället är andra invandrargrupper som tagit över finnarnas låga status. De är antagligen inte medlemmar i SKAP än.

Fotnot: *Ingen riktig finne* vann pris för bästa nordiska dokumentär under Göteborgs filmfestival, och har Sverigepremiär den 22 mars 2013.

Foto: Gustaf Waesterberg

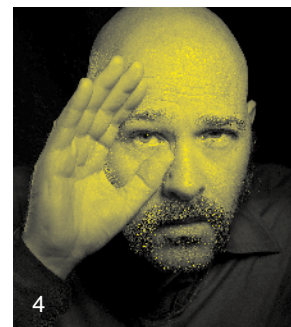
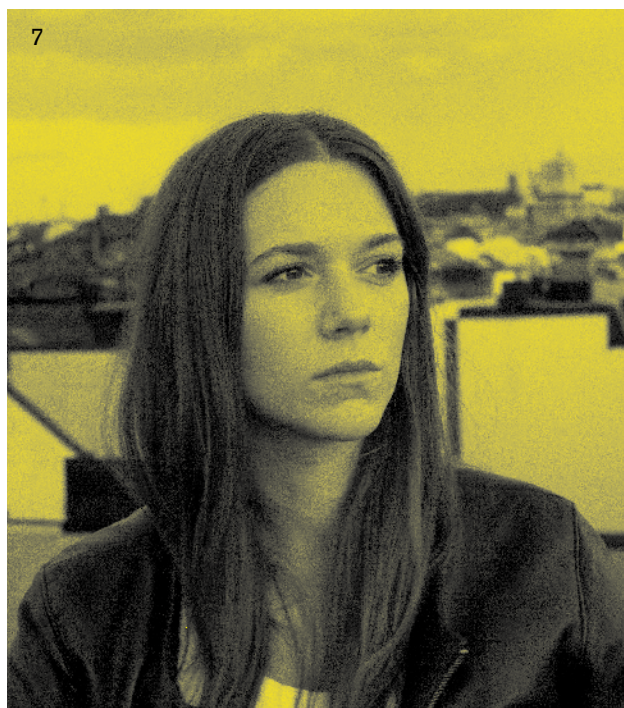
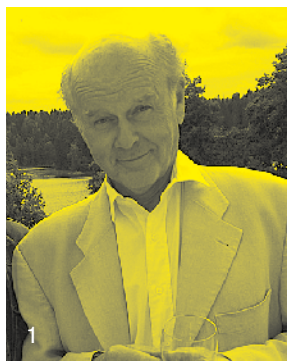
***Det land där jag växte älskar och hatar jag
Jag har slitit mina skor på dess vägar
Och det barn som sig frigjort från moder jords band
Ska kastas med strömmen mot främmande strand***

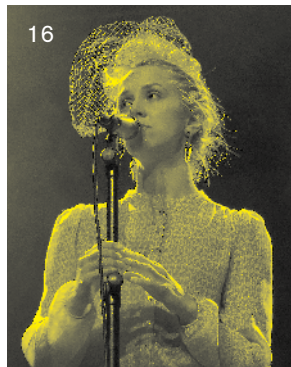
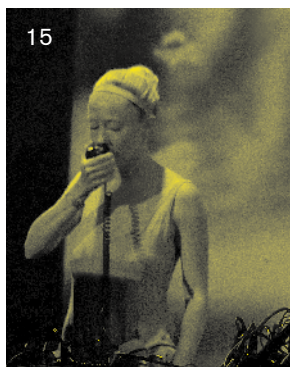
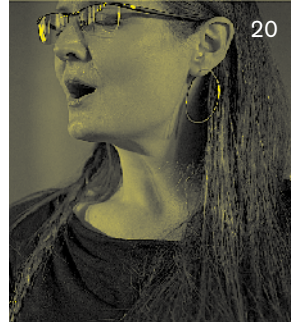
MIKKO ALATALO – DE ELVA ÄLVARNAS LAND

NYA MEDLEMMAR

1. Sten af Klinteberg
2. Magnus Bergkvist
(Foto: Gavin John Davies & Magnus Lindgren)
3. John Engelbert (Foto: Björn Terring)
4. John Essing (Foto: Jens Nordström)
5. Andreas Grill
6. Uno Helmersson (Foto: Mattias Ahlm)
7. Melissa Horn (Foto: Sara Ringström)
8. Klas-Henrik Hörngren
(Foto: Carl Edlom/Nya Wermlandstidningen)
9. Linda Karlsson (Foto: Jeanette Andersson)
10. Fredrik Kronkvist (Foto: Anders Persson)
11. Karl Larsson (Foto: Jens Nordström)
12. Niclas Lundin
13. Johan Lyander (Foto: Benny Beutelrock)
14. Lena Malmberg
15. Lisa Nordström (Foto: Conny Fornbäck)
16. Sofie Norling (Foto: Christer Männikus)
17. Jonnali Parmenius (Foto: Morgan Norman)
18. Andreas Pfeiler (Foto: Johan Ljungström)
19. Sophie Rimheden (Foto: Åse Bengtsson Helin)
20. Susanne Rosenberg (Foto: Anders Andersson)
21. Erik Rydvall (Foto: Kasia Mikołajewska)
22. Martin Schaub (Foto: Jerker Andersson)
23. Joakim Sveningsson
24. Mariam Wallentin (Foto: Klara Källström & Thobias Fäldt)
25. Jill Werner Johnson (Foto: Stina Gullander)
26. Camilla Åström (Foto: Peter Lloyd)
27. Kristian Wejshag (Foto: Richard Eriksson)

Även: Erik Häusler, Nils Janson, Max Linder, Anders Niska, Peter Sjöström, Pål Svenre.

SKAP

MED MEDLEMMARNA I CENTRUM

SKAP är Sveriges intresseorganisation för yrkesverksamma kompositörer och textförfattare.

SKAP bedriver på uppdrag av sina 1 001 medlemmar påverkansarbete nationellt och internationellt, erbjuder medlemservice och är huvudman i Stim. SKAP innehar under 2013–2016 ordförandeskapet i ECSA – European Composers & Songwriter Alliance, som företräder Europas alla kompositörer och tonsättare. SKAP:s medlemmar verkar inom alla genrer. SKAP bildades 1926.

HUVUDMAN I STIM

Huvudmannaskapet i Stim är en central roll för SKAP. SKAP företräder kompositörernas och textförfattarnas intressen och ser till att Stims verksamhet är effektiv, transparent och att den inte riskerar att diskriminera någon enskild upphovsman.

SKAP PÅVERKAR – I SVERIGE OCH INTERNATIONELLT

SKAP bedriver kulturpolitiskt påverkansarbete, främst i Sverige och i EU. På dessa områden är SKAP:s viktigaste uppdrag att värna upphovsrätten och att verka för musikalisk mångfald. I Sverige arbetar SKAP genom ett antal nätverk. SKAP:s ordförande Alfons Karabuda är styrelseledamot i musikbranschorganisationen Musiksvetige, ledamot i KLYS AU och ledamot i Konstnärliga rådet vid Statens musikverk. Internationellt arbetar SKAP genom ECSA och i samarbete med andra organisationer som MCNA – Music Creators North America.

RÅDGIVNING, FÖRSÄKRING OCH ANNAN MEDLEMSERVICE

SKAP erbjuder medlemmarna kostnadsfri juridisk och ekonomisk rådgivning. Det kan gälla frågor om förlagsavtal, beställningsavtal, andra upphovsrättsrelaterade frågor, eller om

egenföretagande. Genom SKAP kan du som är medlem också ta del av förmånliga försäkringslösningar, bland annat företagsförsäkring, instrumentförsäkring och sjukavbrottsförsäkring.

SKAP har tre föreningsägda lägenheter, en i Almuñécar i södra Spanien, en i Paris och en i New York, dit medlemmarna kan åka för arbete och rekreation. SKAP arrangerar medlemsaktiviteter i hela landet. SKAP delar också ut stipendier och priser till välförtjänta kompositörer och textförfattare.

SKAP:s verksamhetsfokus 2013 är Digital agenda för musiken. Med digital agenda för musiken bidrar SKAP till de digitala agendorna i EU och Sverige – ur musikskaparsperspektiv. Syftet är att skapa dialog och samarbete mellan musik, teknik och politik. Det gäller det kommande EU-direktivet för upphovsrättssällskap och visionen om en digital inre marknad i Europa, men också rent konkret de villkor man som musikskapare arbetar under i sin vardag.

BLI MEDLEM!

Är du yrkesverksam upphovsman men inte SKAP-medlem? Bli det! Ansökan om inträde prövas av styrelsen två gånger om året. Du kan bli medlem i SKAP om du har varit ansluten till Stim (eller motsvarande sällskap utomlands) i minst tre år. Ansökningsblanketten laddar du ned från www.skap.se.

VILL DU VETA MER OM SKAP?

Läs mer om SKAP på www.skap.se!

KONTAKTA SKAP

Svenska Kompositörer Av Populärmusik
Hornsgatan 103
Box 17092
104 62 Stockholm
info@skap.se www.skap.se
Tel: 08-783 88 00